

ORGANISTEN aan het woord.

In februari wordt het orgel in de Vredebergkerk onderhanden genomen door de orgelbouwer Flentrop. Een mooie aanleiding om onze organisten aan het woord te laten over hun instrumenten.

Jaap Hagen bijt de spits af en vertelt vanuit zijn deskundigheid zijn liefde voor het orgel. Tijdens de zondagse diensten is het eigenlijk de gewoonste zaak van de wereld: Het orgel klinkt voor en na de dienst en begeleidt de gemeente. Iedereen weet dat de organist daarvoor verantwoordelijk is. Maar, er komt nog meer bij kijken, namelijk: *het orgel zélf* moet ook in goede conditie zijn.

Je bent bijzonder geïnteresseerd in de constructie van orgels. Hoe zit dat? Een orgel is een uiterst gecompliceerd instrument dat uit duizenden onderdelen van hout, metaal en schapeleer is opgebouwd. Jaap vindt het fascinerend dat in de 16de eeuw de techniek van het kerkorgel eigenlijk volledig ontwikkeld was. Toen al speelden de orgelbouwers met de natuurwetten, door de pijpen verschillende toonhoogten en klankkleuren te geven. Als Jaap opnieuw een beroep zou moeten kiezen, zou de keuze orgelbouw zijn. Hij wordt getrokken door de combinatie van ambachtelijk werk, exacte wetenschap en artistieke aspecten.

Wat beïnvloedt de conditie van een orgel het meest? Jaap stelt dat de luchtvochtigheid in de kerk erg belangrijk is. Als die geleidelijk varieert is dat geen probleem. Maar van plotselinge schommelingen heeft een orgel erg te lijden. Als de kerk snel opwarmt en de lucht erg droog is, kan het houtwerk barsten en ontstaan er allerlei problemen met de windvoorziening naar de pijpen. Omgekeerd is te vochtig ook weer niet goed. Dan moet je juist een beetje bij verwarmen.

En hoe ga je om met kleine storingen? Jaap vertelt dat de meeste organisten kleine klusjes aan het orgel zelf uitvoeren. Zo moeten de registers met tongwerken regelmatig gestemd worden. Van die registers, met namen als Trompet, Bazuin, Dulciaan of Vox Humana, klinken er altijd wel een paar pijpen vals. Die moet je voor de dienst wat bijstemmen. En als er iets rammelt of blijft hangen gaat de organist op onderzoek in het binnenste van het orgel. Jaap heeft wel eens een "hanger" uit een orgel gehaald tijdens de preek.

Er zijn orgels die eeuwen oud zijn. Hoe kan dat? Het is net als met auto's: regelmatig een kleine en eens in de vele jaren een grote onderhoudsbeurt. En soms moet een old timer volledig gerestaureerd worden. In de Vredebergkerk zijn we nu toe aan een flinke grote beurt.

Wat verwacht je van het eindresultaat? Als deze klus door de orgelbouwer en vrijwilligers geklaard is, hebben we weer voor vele jaren een karakteristiek en betrouwbaar orgel. Ik verheug me nu al om alle mogelijkheden die het orgel dan weer biedt, tot klinken te brengen.